

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לג.

עין משפט
נר מצוה

לא א טושיע ארוח סי
תמו ספי' ט:
לב ב ג מיי' דברי ריש
שטיטה ה' 1 סגמ
עשין פד טושיע יו"ד סי
כח ספי' יא:
לג ד מיי' פ"ו מנלכות
לולב הלכה 1 סגמ
עשין מד טושיע ארוח סי
תמל' ספי' א:

- תורה אור השלם**
1. וְקָרְחָתָם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָאֵדָם כַּפַּת תְּמָרִים וְעֶגְבֵן עֵץ עֶבֶת וְעֶרְבֵי נָחַל וְשִׂמְחָתָם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: ויקרא כג ט
 2. וְקָרְחָתָם אֲגַדַּת אוֹזֹב וְתִבְלָתָם בְּבָד אֲשֶׁר בְּסָף וְהִשְׁתַּיְתוּ אֶל הַמִּשְׁקֹף וְאֵל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן הָיָם אֲשֶׁר בְּסָף וְאֵתָם לֹא יִצְאוּ אִישׁ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בָּקָר: שמות יב כב
 3. עַיִן וְחֻמְרָת יְהוָה יִרְדוּ לִי לִישְׁמָעָה זֶה אֵלֵי וְאֲרֹנוֹהוּ אֶלֶּה אֲבִי וְאֲרַמְמָנוּהוּ: שמו טו כ ב

רבינו חננאל

באס מצראה, שעליו צריך וקיימי שבעה בקינה, נתייר ד' מייירו דאיןן רובא ושתיירו תלמא, כיון דקרינא ביה עבות כשרה, ואע"ג דאיןן מיעוטא, א' פשיטא, סד"א כיון דקרו ליה אסא מצראה, שם לוי הוה, קמ"ל ע"ג עבות אמר רחמנא מכל מקום, תיר' ישור רוב עליו ונשתיירו בו (ג' ב"ן ע"גן לחים כשר. אמר רב חסדא ובראש כל אחר ואחד. נקטם ראשו של הדיס פסול, עלתה בו תמרה כשר. עלתה ביום טוב מאי, ואמרינן מאי קמביעיא ליה, יש דיחוי אצל מצות או לא. דאם נראה ונדהה ונראה, כיון שנדהה נדהה, או דילמא כיון שחזר ונראה כשר, דהא חזר ובראש כל ואמרינן תפשוט ליה מהא דרב פפא דאמר, זאת אומרת אין דיחוי אצל מצות. ואמרינן היא גופא מיבעיא ליה, הא דרב פפא פשיטא ליה דאין דיחוי אצל מצות לא שנת לקולא ולא שנת לחומרא, או דילמא לחומרא פשיטא ליה לקולא מספקא ליה. ואתיין למישטא מהא דתניא עבר וליקט הענבים מן ההדס פסול דברי ר' שמעון בן צדוק, וחכמים מכשירין, ואסיקנא לא דכולי עלמא אין דיחוי אצל מצות, ולולב צריך אגד, ובמילף לולב מסוכה פליגי בו, ער והבא בלולב צריך אגד, ובפלוגתא דהני תנאי, דתניא לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר, ר' יהודה אומר אגוד כשר שאינו אגוד פסול. ואסיקנא כמאן אולא הא דתניא לולב צריך לאגוד, לא אגוד פסול. מרובות מעליו פסול.

אסא מנראה. גדל על המיר של סדה וממוך שיס לו מקום פנוי הוא משבח ומללית. ליטנא אחרינא אסא מנראה הדס מנרי: **שלשה בדי עלין לחין.** שלשה בדין וזבל זד וזד שלשה עלין לחין דבצליר משלשה עלין לא הוי עבות: **ונראה כל אחד.** שיהו עלין הלחין בראשי הדסים אצל בזמנאם לאו הדר הוא: **ועלסה זו תמרה.** כמין תמרה כעין הנמלא בעלי ערבה פעמים בעלן זבוק כמין פרי ירוק ולצועין זו הנשים כעיפיהס: **ועלסה זו תמרה ביום טוב.** משנאגד דבזמנא נמי סלקא ציה: **יש דהוי אצל מזוה.** כלומר (והגת תורת לחוי אצל מזוה כסע שנהגת אצל קרצנות דאס נראה ונדחת משנשחט' אמרת ידחה דמו לא הדר חזי הכא נמי הואלי ונדחה כשנקטס תו לא הדר מיחוי צעליית תמרה. והשתא לא לייק בין דהוי מעיקרא לגראה ונדחה דהאי דנקטס מעיו"ט לא נראה מעולם: **כסוה.** אדם לדס חיה או עוף: **לא שנו.** דכסוה הרוח חייב לכסות אלא שחזר ומתגלה: **הואלי ואידחי.** על ידי הרוח מוכסוי של מזוה כדקאמר דכי לא נתגלה פטור מלכסות: **אידיחי.** לעולם ואפילו נתגלה: **ואמר רב פפא גרי:** **דרב פפא גופיה.** האי דיוקא דרב פפא מיבעיא ל' ל' ירמיה: **מיפשט פשיט ליה.** לנתא דתנא כסוה הרוח **לחומר.** כי הכא דמחייב ליה בכיסוי משום טעמא דאין דהוי: **ולא שנת לקולא.** כי ההיא דר' ירמיה דאי אמרי' אין דהוי חוי כשר ואס יש דהוי או פסול ואמרי' אין דהוי ומכשירין: **או דלמא מספקא ליה.** לנתא ומספיקא לחומר' הוא דמחייב ליה בכיסוי שנתא אין דהוי: **אצל לקולא.** כגון לענין תמרה: **לא אמרינן.** אלא פסלינן שנתא יש דהוי או אין דהוי: **עבר ולקטן.** לעניני הדס שהיו מרובין מעלן ותנן [בג]: **מן מיעוטן כשר ואין ממשעטין ציו"ט משום שנות שדומה למתקן כלי ומכשירו ואס עבר ומיעטן פסול דמפרש טעמא ואזיל: סדרוה.** רבנן דבי מדרשא דצעו למימר דהן פלוגתא ציש דחוי ואין דחוי היא: **דכ"ע.** רבנן ור' אלעזר בר' כדוק: **לולב אין צריך אגד.** ולא שייך ציה עשיה דלוקי טעמא דר' אלעזר דפסל משום תעשה ולא מן העשוי בפסולות וא"י צריך אגד אפ"ה משום תעשה ולא מן העשוי לא מיפסול דהא צדידיה לא כתיב תעשה: **ולולב ממוכה לא יקף.** הלכך מהשתא ליכא למיפסליה אלא משום דהוי דכיון שגאדו בפסול ונקרא עליו סס לולב של מנהו בשעת דחוי נדחה לעולם וע"ג.

ואימא הכי נמי. תימה מאי ס"ד למיפסליה משום סס לוי מלי הדס כתיב בקרא הא אפי' הידוף מכשירין אי לא משום דכתיב דרכיה דרכי נועם: **נקטם מערב יו"ט ועלתה בו תמרה ביו"ט מהו.** אף על פי שצונקטרס הזכיר נראה ונדחה הא דהכל דחוי מעיקרא הוא כיון דבתחלת יו"ט לא חוי דממוכה לקמן גזי אשחור מעיו"ט ונהי דגזי קדשים גזי מפריש נקבה לפסחו צפ"י מי שהיה טמא (פסחים ד' נח. וסס) וגזי צהמה של שני שותפים צפ"ק דזבחים (ד' יב. וסס) וצפ"ק דקדושין (ד' ו. וסס) גזי מנזוה מיבעיא לן וכי תימא הא דאסקינן גזי אשחור תפשוט דחוי מעיקרא לא הוי דחוי לא דמיין להכא כדפרישנא לעיל דשליי הסס דצדו ללקט ואפי' נקדשים מכשירין מנה"ט במסכת זבחים פ' כל הפסולין (דף נז: וסס) דתנן גזי קבל הכשר ותנן לפסול יחזיר לכשר ופריך גמג' וליהוי דחוי ומשני רב אשי כל שצדו לא הוי דחוי ומייהו לא לגמרי דמי להאי דינא דהא נראה ונדחה הוא ולקמן מסקינן דלא תפשוט מיני' נראה ונדחה חזר ונראה אע"ג דצדו ללקטן וכן צהיאי דהפריש קרצן והמיר דת דצדו לחזור ואפילו הכי אמרינן פ"ק דזבחים (ד' יב. וסס) הואלי ונדחה ידחה עוד אמר דזבחים פרק קדשי קדשים (ד' נג. וסס) כל הקדשים שנשחטו עד שלא נפגס המזבח ואח"כ נפגס המזבח פסולין הואלי ונדחה ידחה אע"פ שצדו לתקן וצריך לחלק בצדדים והא דמדמי הכא היא דכיסוי הדס דצדו לגלות מכל מקום היה לו לחשבו דחוי הואלי ונפטור מלכסות לא נתיידי להוי'או מן הדחוי כדי לחזור ולכסות והא דמיימי לימא כתיבי מעבר ולקטן הוה מלי דחוי דמ"ד חסל אין דחוי משום דצדו לתקן אצל הכא דחוי צדו לתקן דחוי: **והבא במילף לולב מסוכה ומר סבר לא ילפינן לולב מסוכה ואיביעית אימא אי סבירא לן לולב צריך אגד דכ"ע ילפינן לולב מסוכה והבא בלולב צריך אגד קא מיפלגי ובפלוגתא דהני תנאי דתניא א' לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר ר' יהודה אומר אגוד כשר שאינו אגוד פסול מאי טעמא דר' יהודה יליף לקיחה לקיחה מאגודת אוזב כתיב הכא ו'ולקחתם**

שנים

לכם ביום הראשון וכתוב התם² ולקחתם אגודת אוזב מה להלן אגודה אף כאן אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה מאן תנא להא דת"ר ד'לולב³ מצוה לאוגדו ואם לא אגדו כשר מני אי רבי יהודה כי לא אגדו אמאי כשר אי רבנן מאי מצוה קא עביד לעולם רבנן ומצוה משום³ זה אלי ואנוהו: או שהיו ענביו מרובין: ⁴אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים או שלשה מקומות כשר (א"ל רבא שנים

והאי דנקיט פלוגתייהו דמיעטן ציוס טוב משום דסתמא צמר דאגדיה הוא דהא ציוס טוב לא אגדי ליה וחי לא צריך אגד איצטריך למינקט ציוס טוב משום דאי לאו דקדש היום אכתי לא חל עליה זמן מנזוה ולא סס מנזוה למקרייה דחוי: **ומאן דמכשר סכר.** אין דחוי לענין מנזוה אלא לענין קדושה כגון קרצנות: **לא דכ"ע לא אמרי' יש דחוי מנזוה.** וטעמא דמאן דפסל משום תעשה ולא מן העשוי הוא דקסדר לולב צריך למיגד ושייך ציה עשיה והכא דמילף לולב ממוכה פליגי: **ילפינן.** צבדין אב הואלי חיה בעשיה חיה בעשיה מה זה ולא מן העשוי אף זה ולא מן העשוי: **ואנוהו.** התנאה⁵ לפניו: **רבינו (ט) רב:** **במקום א'** שהענבים כולן ציחד ומייהו מרובין הן על העלין שכלל הדס: הכי גרסינן לא שנו אלא במקום אחד אצל שנים ושלשה מקומות כשר אמר ליה רבא שנים ושלשה מקומות הוה ליה מנומר ופסול. הכי גרסינן לה לקמן לענין עלתה חזוית צאתרוג: מנומר

(א) נראה דספר ד' רבינו אמר אביי שי"מ האי אסא מנראה כשר להטענה.

(א) [לקמן לד.]. (ב) מולין פו. ע"י מו. (ג) לפיל יא: [יש] ובמקום] שם ד"ה דברי ריש [כן הולקין]. (ד) [צ"ל ברנן]. (ה) [לעיל ז: וסס נמן]. (ו) [לעיל יא: וסס נמן]. (ז) [לעיל יא:]. (ח) מנחות כו. [לעיל יא:]. (ט) [לעיל לא: מוספתא פ"ב הי"א]. (טו) מנחות כו. [לעיל יא:]. (י) [לקמן לה:]. (כ) ב"מ"א: כלום. (ל) ב"מ"א: אהנהא. (מ) ו"ע"פ מו"ק זבחים ל: ד"ה כל שצדו ועוד שם נט. ד"ה עד שלא ומו"ק מנחות נט: ד"ה כל,

הגהות הב"ח

(א) גפי' או שלשה מקומות כשר אמר רבא שנים: (ב) רשי' ד"ה רבינו רב. ר"צ דבבבורות פ' מומין אלו דף מה וכן בפתיק א' סימן דף מט א"כא נמי מהאי קוואל אמר רב תסדא דבר זה רבינו הגדול אמר התקום יהיה צעורו כו' ופשיט רבינו רב ווע"ג דבפ' המולך דף מה קאמר כי אהא רב דמי א"כ יתקן בר אבדימי משום רבינו אמרו נמי ועבד ברא על גמ שחלל הולך ממזר ופשיט רבינו רבי היינו משום דהסס אי אפשר לפרש רבינו רב דבר הולך כשר אלא ליה וצפ"ק ד"ה סוף דף יט פשיט נמי רבינו רב:

גליון הש"ס

גמ' ש' דחוי אצל מצוה. עיין סוטה דף טז ע"ב מו"ק ד"ה מנאמנו: שם א"ר' דבר זה רבינו הגדול אמר. עיין זה לקמן דף לה ע"ג.

מוסר רש"י

אלא שחזור ונתגלה. לאחר שפסוה הרוח (ע"ז יח). אבל לא חזר ונתגלה פטור מלכסות. דהא מוסר ועומד הוא (מולין יח). כי חזר ונתגלה אמאי חייב לכסות. הא אדחי ליה כפסוה הרוח, כיון דכל זמן שלא נתגלה פטור מלכסות אדחי ליה מוכסוי (ע"ז יח). דהא כסוה ומתגלה פטור מלכסות (מולין יח). אין דחוי אצל מצוה. אין אמרינן דחוי אצל מנזוה, וכי אמרינן דחוי בפסול קרצן הוא דאמרינן (סס). עבר ולקטן. עבר על דברי חכמים שאמרו אין ממעטין ציו"ט ולקטן ציו"ט (לעיל יא). לא ילפינן לולב מסוכה. לפסול בה את העשוי, לא ילפינן את המנזוה, ואין אדם דן גזירה למה מרבו ורבו מרבו עד מהה רבינו. ושם מקראות הללו לא לרבוה גזירה שיה נכתבו (שם וכע"ז בסידור רש"י ט"ו ע"ג).

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לך א ב ג ד מיי פ"ח
מלכות לולב ה' ה
סג עין מד טור ש"ע
ל"ח ס' מרמז סעי' ב:
ל' ה טו"ש"ע ל"ח ס'
מלך סעי' א:
ל' ו מ"י פ"ח מהל' לולב
ה' א סג עין מד
טו"ש"ע ל"ח ס' מרמז
סעי' א:
ל' ז מ"י ש"ס סג ס'
טו"ש"ע ל"ח ס' מרמז
סעי' ב:
ל' ח מ"י ש"ס סג ס'
טו"ש"ע ל"ח ס' מרמז
סעי' ג:
ל' ט מ"י ש"ס הלכה ו
סג ס' טו"ש"ע
ל"ח ס' מרמז סעי' ב:

רבינו הגאון

ואוקימנא בעניי שחורות
או אדומות. אבל אם
היו ירוקות מינה הדרס
אינן, וכשר. אם מיטען
לאלו הענבים כשר.
דמעטינהו אימת, אי
מיקמי דלוגדיה פשיטא.
אלא בתר דאגידו, ואי
דחוי מעיקרא אינו דחוי.
לעולם בתר דאגידו,
ולולב אין צריך אגד, ואגד
מערב יום טוב הוה
היא, והוהנא לאו מילתא
היא. פ"ח. אין ממעטין
[ביו"ט]. הא"י עבר
ומיעטין כשר, ואוקימנא
בדאשחור אלו הענבים
מערב יום טוב, וש"מ
דחוי מעיקרא לא הוה
דחוי. ולא מוקינן לה
בדאשחור ביום טוב,
ונראה ונראה חזרו ונראה
לא (מכביעא) [מפשיטא]
לן. ת"ר אין ממעטין ביום
טוב, משום ר' אליעזר
ב"ר שמעון אמרו ממעטין.
כגון שמלקטן לאכילה
ומשום הכי לא אמרינן
מתקן מנא הוא, וסבר לה
כאבה דאמר דבר שאין
מתכוין מותר. והוא דאית
ליה הושענא אחרית, ואי
לא אמרינן איכרומי קא
מערב. נגא הוהר איגורו
ביום טוב, אוגודו כמין
אוגודא של ירק, פ"י, שוור
שני קצוות של הוצא
ונוצען בהושענא עצמה
כדי שלא יתפרדו, וכן דרך
אוגודי ירק. ואמאי לא עניב
ליה עניבה שהיא חצי
קשר, משום דהאי נגא
סבר ליה כוונה דר' יהודה
בחדא דעניבה קשירה
היא, ובולוב צריך אגד
פליג עליה. מתני' ערבה
גזולה ויבישה פסולה כו.
ת"ר ערבי נחל אין לי
אלא ערבי נחל, של בעל
ושל הרים מנין, ת"ל ערבי
מכל מקום.

שנים ושלושה מקומות נמי מתחזי במנומר ופסול. אית ספרים
דגרסי ארבעה כדלעיל לקמן גבי עלתה חזוית ולפי
אותה גירסא קשה דכי מסיק אלא אי איתמר הכי איתמר הוה
נזיל לאסקוי איפכא אס מעטו כשר
לדמותו מיעוט ענבים הנשארים הוו
במקום אחד דכי האי גוונא מסיק
לקמן גבי חזוית אכל אי לא גרסינן
ארבעה שיהא דמשעת ניהו הסביר
שהכל שיהא לענין ענבים אע"פ
שמלוקין לענין חזוית:

לעולם בתר דאגידו וקסבר אגד
הוהנא בעלמא הוא. זו
גירסת הקונטרס ואית ספרים דגרסי
וקסבר לולב אין צריך אגד וסת"ל צריך
אגד הוהנא בעלמא הוא ולא יתכן כלל
דאי צריך אגד א"כ מיפסיל משום
מעשה ולא מן העשוי אי ילפינן לולב
מסוכה כדלמרינן לעיל (דף י"ח):

תפשוט מינה דחוי מעיקרא
לא הוי דחוי. לענין
מנות דוקא כדפירש' לעיל וצ"ע
דנקטס נמי לא איפשיטא כדפיר'
נמי לעיל: **מודה** ר"ש בפסיק
רישיהו ואימות. עיקרמילתיהו פ"ר'
אליעזר דמילה (שבת קלג). גבי כשר (א)
אע"ג שיש סס צהרת יקון וס"ת
בסוף פרק ספק אכל (בבב"ב דף כ:
וסי) גבי חותה גחלים צצת והוצערו
מליהן אמר דמאן דמחייב סבר לה
כרבי יהודה דבזר שאין מתכוין ומאן
דפטר כר"ש ועל כרחין פסיק רישיה
הוא מדמחייב לרבי יהודה דמילתא
כלא פסיק רישיה ליכא אלא איסורא
בעלמא וא"כ לר"ש אמאי פטור וי"ל
דאין מתכוין דהתם היינו דאין חושש
בזהרתם לכך פטור לר"ש משום
דהוי מלאכה שאינה זריכה לגופה כמו
מופר גומא ואין צריך אלא לעפרה
דפטור לר' שמעון אע"פ דפסיק רישיה
הוא וכן הלך חלוון והפוטעו צשיליה
כלל גדול (שבת דף ע"ה). וכן ה"ל דמטני
הכל דאית ליה הושענא יתירה היינו
משום דלא הוה מלאכה שאינה זריכה
לגופה ואע"ג דאפילו לר"ש פטור אכל
אסור הכל שרי משום מלוה וצ"פ
דכתובות (דף ו' וסי) גבי מסוכריא
דנזייתא הארכנו וצקונטרס פירש
כאן דכי אית ליה הושענא אחרית
אין כאן מיקון כלי'.

ואחת

אלא ערבי נחל של בעל ושל הרים מנין ת"ל ערבי נחל מכל מקום

מנומר ופסול. ללא הדר הוה שהרי הענבים שחורות והענין ירוקין.
מנומר ט"ל"ש צלע"י: אלא שהענבים שחורות. שכבר התחילו
ליבש ומשמירין ומתחלתן ירוקין הם: מיני הדגס גינהו. שמראיהן
שוה לו ואינו נראה מנומר: ואדומס כשהורוס דמיין. ללא מין
ירוק הוא וזהו שמרירותן ולכשיבשו
מעט יותר יהיו שחורים: דא"ר חנינא.

שנים ושלושה מקומות הוי מנומר ופסול אלא
אי אתמר הכי אתמר או שהיו ענביו מרובין
מעליו פסול אמר רב חסדא דבר זה רבינו
הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו ל"ש אלא
ענביו שחורות אבל ענביו ירוקות מיני הדגס
הוא וכשר אמר רב פפא אדומות כשחורות
דמיין דא"ר חנינא האי דם שחור אדום הוא
אלא שלקה: אם מיעטין כשר: דמעטינהו
אימת אילימא מקמיה דלאגדיה פשיטא אלא
לבתר דלאגדיה דחוי מעיקרא הוא תפשוט
מינה דחוי מעיקרא לא הוי דחוי לעולם בתר
דאגדיה וקסבר אגד הוהנא בעלמא הוא
והוהנא בעלמא לאו כלום הוא: ואין ממועטין
ביו"ט: יאה עבר ולקמן מאי כשר דאשחור
אימת אילימא דאשחור מאתמול דחוי
מעיקרא הוא תפשוט מינה דחוי מעיקרא
דלא הוי דחוי אלא לאו דאשחור ביום
טוב נראה ונרחה הוא שמעת מינה נראה
ונרחה חזרו ונראה לא לעולם דאשחור
מעיקרא דחוי מעיקרא דלא הוי דחוי
תפשוט מינה אבל נראה ונרחה חזרו
ונראה לא תפשוט ת"ר אין ממועטין ביום
טוב משום ר' אליעזר בר' שמעון אמרו
ממועטין והא קא מתקן מנא ביו"ט אמר רב
אשי דבגון שלקטן לאכילה ור' אליעזר בר'
שמעון סבר לה כאבה דאמר דבר שאין
מתכוין מותר והא אבוי ורבא דאמרי תרוייהו
מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות הב"ע
דאית ליה הושענא אחרית ת"ר הותר אגודו
ביו"ט אוגודו באגודה של ירק ואמאי הליענביה
מיענב הא מני ר' יהודה היא דאמר ע"עניבה
קשירה מעלייתא היא אי ר' יהודה אגד
מעלייתא בעי האי תנא סבר לה כוותיה
בחדא ופליג עליה בחדא: **מתני'** יערבה
גזולה ויבישה פסולה ישל אשרה ושל עיר
הנדרת פסולה נקטם ראשה נפרצו עליה
והצפצה פסולה כמושה ושנשרו מקצת עליה
ושל בעל כשרה: **גמ'** ת"ר ערבי נחל הגדילין
על הנחל דבר אחר ערבי נחל שעלה שלה
משוך כנחל תניא אידך ערבי נחל אין לי
אלא ערבי נחל של בעל ושל הרים מנין ת"ל ערבי נחל מכל מקום
אבא

תמות כמתכוין חשיב ליה וכו אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון איסור כגון גורר אדם מטה כסא וספקא ובלבד שלא
יתכוין לעשות חריץ ואע"ג דאיכא למיחש דלמא עביד חריץ כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגריכה בלא חריץ כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה
גמורה לא מתייבב אכל היכא דודאי עביד מודי: לא לריכא דאית ליה הושענא אחרית. ולא צריך להאי הלכך אין כאן מיקון כלי דלא
צריכה ליה לאכשורה ולא דמי השתא לפסיק רישיה דהתם איכא נטילת נשמה ממה נפשך והכל ליכא מיקון כלי אכל אי לא הוי אחרית
משוי ליה מנא דהא לר"ש ואע"ג דלא מתכוין להכי אסור דהוי פסיק רישיה ולא ימות: הוהר אגודו. של לולב צי"ט אוגודו
בכריכה בעלמא. יכרוך האגד סביב ויתחזר ראשו בתוך הכרך כמו שאוגדין אגודת ירק ולא יקשור שני הראשים כאחד כשאר קשרים
דקשר של קיימא מלאכות הוא חוה של קיימא הוא חושש להתיכו עולמית: ואמאי. דקתת ליה ככי האי גוונא: ליעניבה
מיענב. והכי מתייב טפי ואיסור מלאכה ליכא דעניבה לאו קשירה: ר' יהודה היא כו'. במסכת שבת (ד' ק"ג). דתניא חבל דלי שנפסק
אין קושרו אלא עונבו ר' יהודה אומר כורך עליו פונדל או פסקיא ובלבד שלא יענבו: אי ר' יהודה קשר מעליא צעי. כדתינא לעיל
שאינו אגוד פסול דגמר מלאכות אוזב והאי לאו אגוד הוא: האי טנא סבר לה כוותיה בחדא. דעניבה קשירה היא לענין שבת: ופליג
עליה. בלולב דאין צריך אגד. שמעינן מהכא דבעינן בלולב קשר גמור שיקשור שני ראשי האגד והאוגדן כאגודה של ירק לאו אגד הוא
ואפילו בתוך דלפיג עליה דר' יהודה ואמרי לולב שאינו אגוד כשר מודו דמנוה לאוגדו כדתינא לעיל משום זה אלו ואלוהו ואוקימנא
כרבין דבן דלפיג עליה דר' יהודה ויבשה פסולה. ללולב דלכס אכולהו קאי: של אשרה ושל עיר הנדרת פסולה. דכיון דלשריפה קאי
כתומי מיכתת שיעוריה: אפספה. מין ערבה ועלה שלה עגול כדלמרינן לקמן ופסיל לה מקרא: **דמושה**. פלרי"א: ושל בעל גדילה
צדדה שלא על הנחל ובגמ' יליף דכשרה: בעל. קרקע שאינה זריכה להשקות דסגי ליה במטר השמים כדלמרי' במשקין בית השלחין
(מ"ק ד' ג'). בעל לישנא דמייצבותא כמו כי יבעל בחור בתולה (ישעיה סג) ומתרגמינן ארי כמה דמתייבב עלם עם בתולה. והאי דלפיג
להו במתני' צ"י ציי ותני לולב באפי נפשיה והדס באפי נפשיה וכן ערבה וכן אתרוג ולא יערב ותני להו משום דיש בכל אחד מה
שאין בחזירו דאילו ציי הר הברזל לא שייך אלא בלולב וענביו מרובין מעליו לא שייך אלא בהדס ואפספה לא שייכה אלא בערבה וערלה
ותרומה לא שייכה אלא באתרוג הלכך אינטריכו ארבע ציי: **גמ'** ערבי נחל הגדילות על הנחל. נחלי מים מלוה בזו ומיהו של בעל
כשרה כדלקמן כדמתיב ערבי לשון רבים: משוך. ולא עגול פרת לאפספה: ושל הרים. ערבה של הרים ולא אפספה: ערבי מ"מ. לשון רבים:
אבא

(א) לקמן לה: (ב) חולין מו:
מ"ה כ"ג. (א) שבת ע"ה. ק"ג.
ק"ל: ק"ח. ק"ג. ק"ג. ק"ג.
[צ"ל: ל"ג] כמותו ו. במכות
כ"ה. (ד) שבת ק"ג. עירובין
א"ו. ק"ג: (ה) ווע"י רש"י.
(ו) ווע"י ט"ו. שבת מ"א:
ד"ה מיחסן.

תורה אור השלם

1. ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ תדר
כפת תמרבים וענף עץ
עבת וערבי נחל
ותשתחתם לפני יי'
אלהיכם שבועת זמים:
ירקרא כב מ

הגהות הב"ח

(א) תוב' ד"ה מודה וכו'
גבי כשר ערלה ח"ף על גב:

לעוי רש"י

ט"ז ש"ש (ט"ז). מנומר.
פלרי"א (פלצ"א).
כמ"ש.